

Talousarvio 2024 -laadintaohjeet

1) Talousarvioprosessin valmistelun lähtökohdat

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Talousarvion valmistelusta vastaa kaupunginhallitus ja jokainen palveluala omalla toimialueellaan. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään sekä kunnan että kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvioprosessi etenee talousarvion laadintaohjeen mukaisesti talouspalveluiden johdolla ja ohjeistuksen mukaisesti. Palvelualajohtajat vastaavat siitä, että vastuualueensa käyttötalouden talousarvioehdotus valmistuu ja käsitellään lautakunnissa aikataulun mukaisesti.

2) Yleistä taloudesta

Vuosi 2023 on kuntataloudessa historiallinen, sillä sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta ja kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuivat merkittävästi tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirryttyä valtiolle. Sote-siirtolaskelmat on päivitetty viimeisimpien arvioiden mukaisiksi. Kuluva vuosi on kuntataloudessa monin paikoin vaikeasti tulkittava sote-uudistuksen aiheuttaminen suurien muutosprosenttien vuoksi.

Toimintamenojen arvioidaan laskevan 56 prosenttia vuonna 2023. Kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineet helpottuvat sote-uudistuksen myötä, kun nopeasti kasvavat sosiaali- ja terveystoimen siirtyivät pois kuntien vastuulta. Toimintamenoja laskee sote- ja pelastustehtävien poistumisen lisäksi syntyvyyden laskusta aiheutuva palvelutarpeen lasku koulutuksessa ja hallituskauden päättymisen, jonka seurauksena useita määräaikaista toimia päättyy. Toisaalta Ukrainasta sotaa paenneiden ihmisten auttamiseen tarvittavien panostusten arvioidaan kasvavan muun muassa varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen sekä kotoutumispalveluiden tarpeen kasvun vuoksi.

Kuntatalouden kustannuksia kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi kasvaa 5,0 prosenttia vuonna 2023. Inflaation kasvun on arvioitu hidastuvan, mutta olevan aiemmin arvioitua sitkeämpää kasvun jatkuessa 5,5 prosentilla kuluvana vuonna. Henkilöstökustannukset muodostavat jatkossakin kuntatalouden suurimman kuluerän ja sopimuskorotukset kertaerineen vauhdittavat kuntatalouden työvoimakustannusten kasvua 4,85 prosentilla vuonna 2023. Vuosille 2023 ja 2024 sovitut kunta-alan palkankorotukset ylittävät niin sanotun yleisen linjan kesällä 2022 sovitun palkkauksen kehittämisohjelman vuoksi. Palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma nostaa kunta-alan palkkoja yhteensä noin 5,1 prosenttia vuosina 2023–2027.

Kuntataloudesta siirtyy hyvinvointialueille investointeja noin miljardin euron edestä, joten bruttoinvestoinneissa tapahtuu selkeä tasomuutos. Nettoinvestointien arvioidaan kuitenkin kasvavan kuluvana vuonna, sillä vuoden 2022 lukuihin vaikuttivat poikkeuksellisen suuret investointihyödykkeiden luovutustulot. Investointiympäristön epävarmat näkymät voivat lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Julkisten opetusrakennusten ja kokoontumisrakennusten rakennusluvut ja aloitukset ovatkin kääntyneet laskuun. Kasvukeskusten investointipaineet ja koko maan laajuinen korjausvelka pitävät investoinnit kuitenkin korkealla tasolla.

3) Kuntatalouden ennusteet

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmassa vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun seurauksena, lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat työvoimakustannuksia 2,99 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvua hillitsee vuonna 2024 kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettavien kertaerien poistuminen. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan yleisten työmarkkinoiden ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alan palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuluttajahintojen kehityksen arvioidaan normalisoituvan keskimäärin kahteen prosenttiin kehysvuosina.

Kuntien tehtävät painottuvat nykyisin voimakkaasti lapsi- ja nuorisoikäluokkien tarvitsemien koulutus ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen. Koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) yhteenlaskettu palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on totuttuun tapaan hieman pehmenetty, sillä monissa pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Julkisen talouden niukat resurssit kuitenkin haastavat kuntia pohtimaan myös uusia alueellisia ratkaisuja. Työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman

saatavuusongelmat koskettavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Peruspalvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin saattaa olla entistä haastavampaa useissa kunnissa. Kaikkien palveluiden ei tarvitse olla oman kunnan alueella, mutta niiden tulee olla laadukkaita ja saavutettavissa. Vuonna 2025 kuntataloudessa tapahtuu lyhyen ajan sisällä jo toinen merkittävä rakenteellinen uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle. Tämä laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja noin 840 milj. eurolla. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna. Myös ostot kasvavat uudistuksen seurauksena. Uudistuksen myötä kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee, mikä puolestaan heijastuu vuonna 2025 avustusmenojen tason muutokseen. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kunnan talouteen. Uusiin avustusmenoihin vaikuttaa etenkin työttömyyden kehitys, jonka on ennustettu asettuvan noin 6,5 prosenttiin kehysvuosina, sekä muutokset kansaneläkeindeksissä.

Investointien oletetaan palaavan normaalille kasvu-uralleen kehyskaudella ja niiden osuus bruttokansantuotteesta on pidetty painelaskelmassa vakiona kehyskauden loppuvuosina. Kunnilla on jatkossakin merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi.

Toimintatulot kasvavat painelaskelmassa keskimäärin noin prosentin vuodessa 2024–2027. Verotulot laskevat 3,0 prosenttia vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että soteuudistuksen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen verotulojen kehitys normalisoituu keskimäärin 3,6 prosentin vuotuisen kasvuun vuosina 2025–2027.

Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, josta alkaen kuntien valtionosuukissa huomioidaan kunnille siirtyvät noin 840 milj. euron vastuut TE-palvelutehtävien ja työttömyysetuuksien rahoituksesta. Valtionosuuksien kautta täsmäytetään kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen määrä. Tarkistus otetaan huomioon vuodesta 2024 alkaen ja alustavien arvioiden mukaan läsiirtotarve olisi 99 milj. euroa. Valtiovarainministeriö tarkistaa kunnilta hyvinvointialueille siirrettävien tulojen määrän koko maan tasolla siirtyviä kuluja vastaaviksi vuoden 2022 taloustietojen valmistuttua syksyllä 2023.

Kuntatalouden menot pysyvät kehysvuosina 2024–2027 hieman tuloja suurempina. Vuosikate riittää kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina painelaskelmassa ja vuosikate näyttäisi yltävän useimpina vuosina myös nettoinvestointien tasolle. Tulojen ja menojen epätasapaino korostaa silti palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Koska väestökehityksessä on kuntien välillä merkittäviä eroja, ovat myös sen aiheuttamat haasteet ja ratkaisuvaihtoehdot eri kunnissa hyvin erilaisia.

Vuonna 2023 kuntatalouden lainoista siirtyi arviolta 5,1 mrd. euroa pois sote-uudistuksen myötä. Kuntatalouden lainakannan kasvuvauhti hidastuu selkeästi viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden

lainakanta kasvaa tarkastelujakson lopulla 20,4 mrd. euroon. Korkojen nousu välittyä lopulta myös kuntatalouteen lisäkustannuksiksi kiristäen kuntien taloutta.

(Lähde: VM Kuntatalousohjelma 2024-2027, kevät 2023)

4) Loimaan kaupungin taloudellinen tilanne

Loimaan kaupungin talousarvio vuodelle 2023 valmisteltiin 3,4 milj. ylijäämäiseksi.

Loimaan kaupungin vuoden 2022 taloudellinen kehitys mukaili yleisesti kuntakentällä tapahtunutta kehitystä. Loimaan kaupungin tulos, 1,8 milj. euroa, oli usean muun kunnan tavoin positiivinen. Ilman valtion koronatukia ja parantuneita verotuloja ja valtionosuuksia kaupungin tulos olisi ollut alijäämäinen. Lisäksi sote-uudistuksen myötä tuloja ja menoja siirtyi hyvinvointialueelle, mutta kunnalle jäi hoidettavakseen lainat ja tulevat investoinnit aiempaa pienemmällä tulorahoituksella. Näin ollen toiminnan ja talouden tasapainon huolellinen analysointi ja kulutason pitäminen maltillisena on myös tulevaisuudessa kunnan talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttamiseksi ja rakenteellisen alijäämän välttämiseksi ensiarvoisen tärkeää. Talouden tasapainottaminen, tuottojen ja kulujen tasapainon sekä talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen on merkityksellistä, jotta voidaan turvata palvelutuotanto ja jotta voidaan mahdollistaa tulevaisuuden investointeja.

Tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2023 tulosennuste on toteumassa talousarvion mukaisesti. Talousarvioon tehdään määrärahamuutoksia vuokratuottoihin sekä vastaavasti menopuolelle lainojen korkokuluihin ja palvelujen ostoihin. Vastaavien viranhaltijoiden arvioimat, lautakuntien yhteenlasketut ennustetiedot sekä Kuntaliiton veroennuste huomioiden, kaupungin tulosennuste on 3,3 milj. euroa. Tulosennusteeseen vaikuttaa merkittävimmin verotuloennusteen paraneminen. Kuntaliiton huhtikuussa julkaistun verokehikon mukaan kaupungin verotuloennuste on noin 0,9 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Kuntaliiton veroennustekehikko päivitetään heinä-elokuun aikana. Tämänhetkinen maailman tilanne aiheuttaa epävarmuutta talouteen ja talouden ennustamiseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Kaupungin tulosennustetta päivitetään sitä mukaa, kun uutta päivitettyä tietoa on saatavilla.

5) Talousarviokehys

Talousarviokehityksen pohjalla on vuoden 2023 muutettu talousarvio sekä tämänhetkinen ennuste vuoden 2023 tuloksesta.

Palvelualojen tulee pyrkiä mahdollisimman pieneen kulukasvuun niiden kuluerien osalta, joita ei ole erikseen säädelty, jotta on mahdollista toteuttaa säädellyt (esim. työntekijämitoitus) ja välttämättömät toiminnalliset muutokset (esim. tarpeelliset järjestelmä uudistukset).

Käyttötalouden kustannuksiin vaikuttavat toiminnallisten muutosten lisäksi kunta-alan palkkojen korotukset. Kunta-ala on päässyt sopimukseen uusista työ- ja

virkaehtosopimuksesta 2022 - 2025. Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2024 nousua on vähintään keskimäärin 3,11 prosenttia.

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton verotuloennusteen perusteella. Kehyksessä käytävissä oleva viimeisin verotuloennuste on päivitetty huhtikuussa 2023. Kuntaliiton asiantuntijoiden mukaan verotuloennusteet tullaan päivittämään heinä-elokuun aikana. Kunnan verotuloennustetta päivitetään ajantasaisesti.

Valtionosuudet arvioidaan Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien mukaisina (6.4.2023). Valtakunnallisten valtionosuuslaskelmien muuttuessa myös kunnan valtionosuuksien määrää päivitetään ajantasaisesti.

Suomen hallituksen päätöksistä aiheutuvat vaikutukset tulee huomioida toimialojen talousarvion laadinnassa mahdollisena kehysten ylityksenä ja/tai alituksenä.

Kehystä tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa.

Loimaan kaupunki+vesi

Päivitetty 29.5.2023

Tuloslaskelma 1000 €	TP 2022	TA 2023	ENN2023	TAE2024	TAE2024
Ulkoiset tuotot ja kulut					sis.sopeutus
Toimintatuotot	17 910	9 728	10 400	10 400	10 400
Toimintakulut	-121 239	-44 899	-45 860	-47 201	-46 479
Toimintakate	-103 329	-35 171	-35 460	-36 801	-36 079
*verotulot	60 577	32 400	33 050	32 000	32 000
*valtionosuudet	48 710	10 175	10 175	9 177	9 177
Vuosikate	6 150	7 345	7 241	3 851	4 573
*poistot	-4 359	-4 066	-4 066	-4 066	-4 066
*Rahoitustuotot ja -kulut	192	-57	-58	-58	-58
Arvioitu tulos	1 844	3 337	3 234	-157	565
Taseen yli- ja alijäämä	4 834	8 171	8 068	7 911	8 633

Taulukkoa päivitetään, mikäli taustatietoihin tulee muutoksia.

Verotuloennusteen ja valtionosuusennusteen mukaan vuoden 2024 tulos on 565 tuhatta euroa. Valtionosuusarvio 9,177 milj. euroa (6.4.2023) ja verotuloarvio 32 milj. euroa.

Inflaation vaikutukset on tarkennettava lopulliseen kehykseen. Kehyksessä on laskettu kustannusten nousu 3,3 prosentin mukaisesti. (VM kuntatalousohjelma kevät 2023)

Kehyksessä on pyrittävä 565 tuhannen euron tulokseen, koska inflaation ostoihin, palkankorotukset, korkokulut verotulokertymän ja valtionosuuksien ennustettavuus

tuovat epävarmuutta vuoden 2024 tulokseen tässä vaiheessa. (Taloustyöryhmä 31.5.2023)

Alustava toimialakohtainen kehys

1 000 €	Tuotot	Kulut	Netto
Kaupunginvaltuusto		-56	-56
Tarkastuslautakunta		-34	-34
Keskusvaalilautakunta	20	-20	0
Kaupunginhallitus	660	-6 200	-5 540
*Konsernijohto	177	-3 250	-3 073
*Elinvoima	483	-2 950	-2 467
Sivistyslautakunta	2 300	-25 799	-23 499
Elinympäristölautakunta	4 020	-11 000	-6 980
Loimaan Vesi Oy	3 400	-3 370	30
Koko kaupunki	10 400	-46 479	-36 079

1 000 €	Toimintakulut	Sopeutus €	TAE2024
Kaupunginvaltuusto	56		56
Tarkastuslautakunta	35		35
Keskusvaalilautakunta	20		20
Kaupunginhallitus	6 301	101	6 200
*konsernijohto	3 301	51	3 250
*elinvoima	3 000	50	2 950
Sivistyslautakunta	26 199	401	25 798
Elinympäristölautakunta	11 170	170	11 000
Loimaan Vesi Oy	3 420	50	3 370
Koko kaupunki	47 201	722	46 479

Sopeutus on laskettu v. 2024 toimintakuluarviosta 1,5 %.

Toimintatuottojen osalta toimialojen on tarkistettava taksoja koko toiminnan tasolla.

6) Talousarviorakenne

Vuoden 2024 talousarvio ja 2025-2026 taloussuunnitelman rakenne:

Taloussuunnitelman sitovuustasot

Valtuustoon nähden sitovat tasot ovat:

Käyttötalous

Kaupunginvaltuusto
Tarkastuslautakunta
Keskusvaalilautakunta
Kaupunginhallitus
 konsernijohto
 elinvoima sis. työllisyyspalvelut
Sivistyslautakunta
 varhaiskasvatus
 perusopetus ja keskiasteen koulutus
 vapaa-aikapalvelut
Elinympäristölautakunta
 tekniikka- ja ympäristöpalvelut

Loimaan Vesi-liikelaitos

Investoinnit
Toimielimittäin, hankkeittain ja hankeryhmittäin

Tuloslaskelma
 verotulot ja valtionosuudet
 rahoitustuotot ja rahoituskulut
 satunnaiset tuotot ja kulut

Rahoituslaskelma
 antolainasaamisten muutos
 pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen muutos

Määrärahat ovat bruttomääräisiä. Loimaan Vesi-liikelaitos on kohderahoitteinen ja muut yksiköt ovat budjettirahoitteisia.

7) Investoinnit

Investointiraportteja uudistetaan. Investoinnit kohdan tekstejä päivitetään.

Investointeihin varataan määrärahat (alv 0 %) hankekohtaisina tai hankeryhmäkohtaisina investoinnin kokonaiskustannusarvion mukaan.

Investointiosassa esitetyistä hankkeista, jotka ylittävät 60 000 euroa, tulee tehdä erillinen hankesuunnitelma. Hankesuunnitelmat tulee tallentaa hakemistoon L:\tietopankki\Talous\Talousarviot\Talousarvio2024 ja tas2025-2026\Investoinnit ja investointihankkeet 31.8.2023 mennessä.

-Investointiosan rakennushankkeiden osalta laatii elinympäristölautakunta -lautakuntien on tehtävä rakentamishankkeiden investointiehdotukset yhteistyössä elinympäristölautakunnan kanssa viimeistään elokuussa 2023.

-Investointiosan IT-hankkeet tulee toimittaa digipalvelupäällikkö Jari Suvilalle viimeistään 31.8.2023.

Investointihankkeista on määrärahaesityksen lisäksi esitettävä kokonaiskustannusarviot.

Investointiosaan ei saa sisällyttää määrärahaesityksiä, jotka eivät lisää kaupungin omaisuutta (esim. avustukset yksityisille). Investointiosaan budjetoidaan kiinteistöjen peruskorjaukset, jotka lisäävät kiinteistön käyttöomaisuusarvoa.

Kunnossapitohankkeet kuuluvat käyttötalousosaan.

Omina hankkeina käsitellään alla olevan taulukon mukaan ne hankkeet, joiden kokonaiskustannusarvio on yli 60 000 tai 150 000 euroa. Hankekohtaisen määrärahan raja-arvot 150 000 ja 60 000 euroa ovat samat kuin voimassa olevat kansalliset kynnyсарvot.

Tätä pienemmät hankkeet esitetään ryhmässä muut hankkeet. Investointiosan tuloarviona esitetään arvioidut valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointeihin. Jos investointien valtionosuutta maksetaan jälkirahoitteisena, se otetaan kunnan talousarvioon bruttoperiaatteella (koko summa ko. vuodelle) sekä investointiosaan että rahoitusosaan.

	Hankekohtainen	Hankeryhmittäinen
Aineettomat hyödykkeet	yli 60 000 euroa	alle 60 000 euroa
Maa- ja vesialueet	yli 150 000 euroa	alle 150 000 euroa
Asuinrakennukset	yli 150 000 euroa	alle 150 000 euroa
Muut rakennukset	yli 150 000 euroa	alle 150 000 euroa
Julkinen käyttöomaisuus	yli 150 000 euroa	alle 150 000 euroa
Kuljetusvälineet	yli 60 000 euroa	alle 60 000 euroa
Muut koneet ja kalusto	yli 60 000 euroa	alle 60 000 euroa
Muut aineelliset hyödykkeet	yli 60 000 euroa	alle 60 000 euroa
Käyttöomaisuusarvopaperit	yli 60 000 euroa	alle 60 000 euroa

Aktivointiraja investoinneista, jotka kuuluvat investointiosaan on 10 000 euroa. Käyttöomaisuusarvopaperit, osuudet ja osakkuudet sekä maa- ja vesialueet on aina aktivoitava käyttöomaisuuteen.

Hankekohtainen määräraha on suoraan toteuttajaa sitova ja vuosikohtainen määrärahamuutos on aina vietävä valtuuston hyväksyttäväksi. Vuosittaisen talousarvion lisäksi on pysyttävä myös hankekohtaisen kokonaiskustannusarvion

sisällä. Hankekohtainen kokonaiskustannusarvio on usein jaettu usealle toteuttamisvuodelle.

Hankeryhmittäinen määräraha sitoo valtuustoon nähden ryhmätasolla, toteuttaja voi omaa toimintayksikköään sitovien säännöksiensä puitteissa tehdä muutoksia hankeryhmän sisällä, kunhan ko. hankeryhmän yhteenlaskettu kokonaismääräraha ei ylitä.

8) Henkilöstö

Kehyksessä palkkoja on korotettu 3,11 prosentilla. Käytetään v. 2024 budjetin laadinnassa 3,11 % korotuksia.

Toimialojen tulee huomioida henkilöstökuluja syötettäessä budjettiin mahdolliset sijaistamisen aiheuttamat palkkakulut. Mikäli palkkoja siirretään kustannuspaikoilta toiselle vuodesta 2023 poikkeavalla tavalla, tulee muutokset ilmoittaa ESS F:n kautta palkkatoimistoon ja talousjohtajalle. Myös muut henkilömuutokset tulee ilmoittaa.

Kunnat maksavat palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi tasausmaksua. Tasausmaksu korvaa vuonna 2023 kuntatyönantajan eläkemenoperusteisen maksun. Tasausmaksu kirjataan tilille 4110 eläkevakuutusmaksut. Ennakkotieto vuodelle 2024 ei ole vielä käytettävissä. Tasausmaksun kokonaismäärä arvioidaan olevan nykyisen eläkemenoperusteisen maksun suuruusluokkaa.

Palkkakuluja syötettäessä korotetaan palkkakuluja 3,11 prosentilla vuoden 2023 tasosta. Palkkakulutietojen tarkistusta varten pyydä henkilöstökululistat palkkahallinnosta. Sosiaalimaksut ajetaan palkkakulujen syöttämisen jälkeen keskitetyksi taloushallinnossa. Tästä sovitaan erikseen. Siihen asti anna olla vanhat luvut pohjalla. Budjettilukujen syötössä käytetään Opiferus-järjestelmää.

9) Sisäiset laskutuserät ja vyörytettävät erät

Sisäinen laskutus on palveluyksiköiden ja tukipalveluyksiköiden järjestelmä, jossa sisäisistä palveluista laskutetaan etukäteen määriteltujen kiinteiden hintojen perusteella tai automatisoitavissa olevien kustannustenjakoperiaatteiden mukaan. Sisäiset erät talousarviovaiheessa erotetaan ulkoisista tapahtumista, jotta ulkoinen tuloslaskelma voidaan esittää.

Sisäiset eli kaupungin usean yksikön yhteiset erät voidaan käsitellä:
menonsiirtokirjauksina
vyörytyksenä
sisäisinä vuokrina

Konsernihallinnon keskitetyt ja palvelualoille vyörytettävät palvelut ovat:
keskitetyt toimistopalvelut
keskitetyt it-palvelut

Näissä palveluissa vyörytysperusteena on budjetoitu palkka kustannuspaikoittain.

Elinympäristölautakunta vyöryttää ja laskuttaa omilla perusteillaan:

kiinteistöhuollon,
siivouksen,
ruokahuollon ja
kuljetuksen kustannukset.

Palvelualat maksavat lisäksi käytössään olevista toimitiloistaan sisäistä vuokraa.

Kiinteistöhuollon hallinnon kustannukset vyörytetään ennen laskutusta kiinteistöjen kustannuspaikoille ja sen jälkeen vuokratilakustannus lasketaan käytössä olevien neliöiden mukaan. Laitosmiesten tunnit on jaettu eri kiinteistöille kiinteistöhuollon mitoituksen mukaan käyttäen laitosmiehestä 24 euron keskituntihintaa ja muut kustannukset aiheuttamisperiaatteen mukaan. Vuokratilakustannuksessa on huomioitu poistot. Sisäinen vuokratilakustannus ei ole vertailukelpoinen ulkopuolisten toimijoiden kanssa, koska vuokrasta puuttuu pääomavuokratilakustannukseen kuuluva korjauskustannus.

Ruokahuollon kustannukset laskutetaan kustannuspaikoille kuukausilaskutuksella ja vuoden lopussa tehdään tarvittaessa tasauslaskutus. Mukana ruokahuollon kustannuksissa ei ole keittiön vuokratilakustannus. Kyseinen kustannus on kohdennettu suoraan palvelualueiden kustannuspaikoille ja löytyy kiinteistöjen vuokramenosta.

Siivouspalveluiden kustannukset laskutetaan kustannuspaikoille kuukausilaskutuksella ja vuoden lopussa tehdään tarvittaessa tasauslaskutus.

Sisäiset menot ja sisäiset tulot ovat aina käyttötalospuolella yhtä suuret, tulosvaikutusta niillä ei ole.

Kuntatietoraportoinnin vuoksi hallinnon vyörytyksiin on tullut muutoksia. Nämä tekijät tulee huomioida talousarviota tehtäessä.

10) Poistot

Poistot on budjetoitu suunnitelmapoistojen määräisinä. Poistoja laskettaessa noudatetaan valtuuston 27.5.2013 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Kaupungin käytöstä poistuvien rakennusten jäännösarvopoistot on myös ennakoitava talousarviossa.

11) Arvonlisävero

Määrärahat esitetään ilman arvonlisäveroa lukuun ottamatta vähennysrajoitteisia toimintoja, joiden osalta arvonlisävero sisällytetään menoihin.

12) Kokouspalkkiot

Maksetaan voimassa olevan hallintosäännön 154 §:n mukaisesti.

13) Tietohallintoon liittyvät menot

IT-hankinnat kootaan pääsääntöisesti kaupunginhallituksen talousarvioon. Ne valmistellaan yhteistyössä IT-yksikön kanssa.

Rutiinihankintoja laajemmista kehittämishankkeista tulee tehdä projektikuvaus sekä kannattavuuslaskelma tai muu selvitys hyöty- ja kustannusvaikutuksista.

14) Riskien hallinta ja sisäinen tarkistus

Riskienhallinta ja sisäinen tarkastus on osa jokapäiväistä toimintaamme.

Kaupungissa voimassa oleva sisäisen valvonnan ja riskienhallinnon ohje on hyväksytty valtuustossa 27.9.2021. Suosituksen mukaan talousarviolaadinnan yhteydessä tulee riskit arvioida kokonaisuudessaan ja kirjata olennaisimmat riskit talousarvioon. Talousarvion 2024 laadinnan yhteydessä riskit arvioidaan uuden ohjeessa annetun käytännön mukaisesti. Riskien kartoitus esitetään Targetor-ohjelmalla.

Loimaan kaupunki on linjannut arvioivansa riskejä ja epävarmuustekijöitä neljässä pääluokassa.

Strategiset riskit

- toimintaympäristö,
- asiakasympäristö,
- ympäristö,
- kilpailutilanteet,
- asukkaiden terveys,
- suuronnettomuudet,
- poliittiset riskit,
- lainsäädäntöön liittyvät riskit

Taloudelliset riskit

- verotulojen ja valtionosuuksien muutokset,
- rahoitus- ja korkoriskit,
- investointiriskit
- takaus- ja vakuutusriskit

Toiminnalliset riskit

- toiminnan suunnitteluun, - kehittämiseen,
- johtamiseen,
- hyvän hallintotavan noudattamatta jättämiseen,
- henkilöstöön,

- organisaatorakenteeseen,
 - infran toimivuuteen,
 - sopimuksiin,
 - hankintoihin,
 - omaisuuteen,
 - viestintään ja sidosryhmiin liittyviä riskejä
- Vahinkoriskit

- henkilöriskit,
- omaisuusriskit,
- ympäristöriskit,
- kuntalaisiin kohdistuvat riskit,
- vastuuriskit,
- keskeytysriskit
- rikollisten toimintojen aiheuttamat riskit.

Lisäksi Loimaan kaupungissa toteutetaan lakisääteistä työsuojelullisten ja valmiuteen liittyvää riskiarviointia.

15)Konserniohjaus

Kaupunkikonserni on kaupungin tai yhden tai useamman muun yhteisön muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Sisäinen konserni

Loimaan Vesi on liiketoimintaa harjoittava kunnallinen liikelaitos, jolla on muita toimintayksiköjä itsenäisempi asema. Loimaan Vesi-liikelaitos kuuluu kaupungin sisäiseen konserniin.

Ulkoinen konserni

Ulkoiseen konserniin kuuluvat ne tytäryhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvalta (yli 50 %) ja kaupungin palveluja tuottavat kuntayhtymät omistusosuuksien suhteessa. Liikelaitosten ja tytäryhtiöiden on otettava huomioon kaupunkistrategian tavoitteet ja laadittava vuosille 2024–2026 tulos- ja rahoituslaskelmat siten, että konsernin taloutta ei heikennetä ja kukin yhteisö tekee positiivisen tuloksen. Muista tavoitteista neuvotellaan erikseen.

Liikelaitos

Sekä valtuusto että johtokunta voivat asettaa liikelaitokselle sitovia tavoitteita. Liikelaitokselle asetettavat tavoitteet ovat ensisijaisesti tuotantotavoitteita. Liikelaitoksen tulos-, investointi- ja rahoitusbudjeteissa menojen ja tulojen sitovuus määrätään sekä valtuuston, että johtokunnan suhteen. Liikelaitoksen tulojen tulee suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset.

Pitkällä aikavälillä tulorahoituksella pitää kattaa myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei rahoiteta omapääomaehtoisella rahoituksella. Loimaan Veden suunnittelukaudella 2024–2026 ylläpidettävä maksu- ja taksatasoa, jolla voidaan pitkällä aikavälillä kattaa liikelaitoksen investoinnit, toimitilojen leasing-vuokrakustannukset ja toiminnan operatiiviset kustannukset. Loimaan Vesi -liikelaitoksen maksutuottoihin on konsernitasolla varattu korotuksia tuleville vuosille.

Tytäryhtiöt

Omistajaohjauksella huolehditaan, että tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Vuotuinen konsernitavoite asunto- ja kiinteistöpoliittisille yhtiöille on tullut tytäryhteisöjen kannattavuuden tehostaminen ja konsernin korjausrakentamisen omarahoitusosuudenparantaminen ja korjausvelan hallinta.

Kuntayhtymät

Konserniohjauksen piiriin kuuluu myös kaupungin suhde kuntayhtymiin. Kuntien ja kuntayhtymien talouden yhteen sovittelua helpottaa alijäämien kattamisvelvollisuuden ulottuminen myös kuntayhtymiin.

16) Muuta huomioitavaa

Vertailutiedot

Asukaslukuna käytetään vuoden 31.12.2022 lopun asukasmäärää 15 392.

Talousarviota laadittaessa menot ja tulot tulee kohdistaa oikeisiin tiliryhmiin. Lisätietoja antaa talousjohtaja Katja Mäkelä, katja.makela@loimaa.fi.